

Література:

1. BIT STAMP: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bitstamp.net>. - Назва з екрана.
2. BTC: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://btc-e.com>- Назва з екрана.
3. EXMO: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: exmoney.com - Назва з екрана.
4. WBE Биржа криптовалют : официальный сайт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ru.cryptonator.com/exchange/wbe/>. – Название с экрана.
5. Украинская биржа криптовалют: официальный сайт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: btc-trade.com.ua. – Название с экрана.
6. Finance.ua. Про гроші: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.ua/ua/currency>. - Назва з екрана.

САНАТОРНО-КУРОРТНИЙ КОМПЛЕКС ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПОТЕНЦІАЛ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

Буслаєва Г.В.

*Старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Одеса, Україна)*

О.І. Шаблій та З.О. Касянчук визначають рекреаційний потенціал як систему природних і суспільних об'єктів, їх властивостей і відношень, які можуть використовуватись або використовуються з метою цілей оздоровлення чи відновлення (рекреації), поповнення, розширення чи нагромадження (акумуляції) духовних і фізичних сил людини у вільний від основного виду її діяльності час [1]. Г.В. Будзович дає більш ємне визначення: рекреаційний потенціал – це сукупність можливостей природних ресурсів, історико-культурних комплексів та об'єктів та соціально-економічних показників на певній території створювати умови для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності з дотриманням режиму її охорони [2, с. 132-133].

Рекреаційний потенціал – це система природних, історико-культурних об'єктів та їхніх властивостей, які використовують (або які можна використовувати) у рекреаційній діяльності. Рекреаційні ресурси є ресурсною базою цього потенціалу. Виділяють три типи рекреаційних ресурсів: природні, історико-культурні та соціально-економічні. Кожний з них відіграє певну роль у формуванні галузевої і територіальної організації рекреаційних комплексів. Природні ресурси – це елементи природи, що використовуються як джерело засобів існування людського суспільства [2, с. 132]. Тобто, під природними рекреаційними ресурсами слід розуміти фактори, природні речовини, явища, фактори та властивості компонентів природного середовища, що мають сприятливі та корисні для рекреаційної діяльності якісні та кількісні характеристики та параметри, і є передумовами, або вже використовуються для організації відпочинку, лікування і оздоровлення людей. Історико-культурні визначні місця, споруди, а також території чи водні об'єкти –природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього поглядів і зберегли свою автентичність [2, с. 133]. Соціально-економічні рекреаційні ресурси відображають стан економічного розвитку, інвестиційної, наукової та інноваційної діяльності, державних фінансів, підтримки бізнесу, споживчого ринку, населення та ринку праці, житлово-комунального господарства, освіти та охорони здоров'я, рівня злочинності та екології [2, с. 133].

Важливою частиною соціально-економічних рекреаційних ресурсів є санаторно-курортні комплекси (СКК), які призначені для санаторно-курортного лікування, основу яких становлять санаторно-курортні та оздоровчі підприємства. За думкою Н. Ведмідь, СКК можна розглядати на рівні держави, регіону та окремого підприємства [2, с. 48]. Н. Ведмідь дає декілька ємних визначень системного характеру і, зокрема, зазначає, що СКК – це соціально-економічна система, яка має складні системні об'єкти та сукупність соціально-економічних

відносин, а також є системою функціональних територіальних утворень різного ієрархічного рівня. Це передбачає, по-перше, розгляд особливостей розвитку і функціонування СКК як просторово-економічної категорії, по-друге, аналіз цього комплексу як суб'єкта та системної одиниці територіально-просторових структур. Санаторно-курортний комплекс – це: по-перше – самостійна підсистема міжгалузевого рекреаційного комплексу; по-друге – звужуючи цільовий сегмент до туристів, даний комплекс також розглядається як підсистема туристично-рекреаційного комплексу, по-третє – міжгалузеве функціональне утворення сукупності підприємств, організацій, установ, у рамках якого виникають економічні та соціальні відносини з виробництва, реалізації та надання відпочивальникам санаторно-курортних та оздоровчих послуг [2, с. 45-46].

Розвиток СКК будь-якого рівня необхідно забезпечити на основі ефективного використання наявного рекреаційного потенціалу та лікувальних ресурсів, забезпечення соціально-економічних інтересів відпочивальників та місцевих мешканців, дотримання екологічних принципів сталого розвитку регіону.

В Україні після анексії Криму Російською Федерацією найбільш важливим рекреаційним регіоном є Одеська область, яка має весь комплекс природних, історико-культурних та соціально-економічних рекреаційних ресурсів для розвитку регіонального СКК. Найбільш високий рекреаційний природно-ресурсний потенціал має приморська смуга Одеської області. Морське узбережжя регіону є самостійним природним курортно-рекреаційним чинником, що надає можливість створити умови для лікування морем (таласотерапії). Вода Чорного моря характеризується значною мінералізацією. До її складу входять кухонна сіль, хлористий і сірчановодневий магній, вуглекислий кальцій, солі йоду, бром, заліза та інші мікроелементи [4, с. 278]. Основою рекреаційного регіону, його головним рекреаційно-туристичним центром є місто Одеса з відомими курортами «Аркадія», «Великий Фонтан», «Чорноморка».

Також значним рекреаційний потенціал мають причорноморські лимани за рахунок їх цілющих якостей: особливого мікроклімату, наявності води з розчиненими в ній солями (рапою), лікувальних грязей тощо. Приморські лимани (Куяльницький, Хаджибейський, Тилігульський, Будацький та інші) є типовими накопичувачами лікувальної грязі – це дрібнозернистий намул, що містить органічні речовини, біологічно активні компоненти, гормони, мікрофлору. На сьогоднішній день найбільш інтенсивно використовуються лікувальні грязі Куяльницького, Тилігульського та Будацького лиманів. Грязі Хаджибейського лиману, який став приймачем очищених стічних вод Одеси, майже втратили лікувальну дію і вже не використовуються.

Південно-західна частина Одеської області – Дунай-Дністерське межиріччя, має сприятливі природно-кліматичні умови, різноманітні і багаті рекреаційні та бальнеологічні ресурси для лікування, медичної реабілітації і відпочинку населення, розвитку туризму [4, с. 275]. Курортні території цього району охоплюють більшу частину узбережних земель Білгород-Дністерського (Затока, Сергіївка, Косівка, Курортне, Папаздра, Миколаївка, Приморське) і Татарбунарського (Лебедівка, Приморське, Тузли) районів. Окремо слід назвати приморські лимани-озера, найбільшими серед яких є Дністерський, Будацький, Бурнас, Алібей, Шагани, Сасик. Більшість з лиманів вирізняються своєрідним мінеральним складом лікувальних грязей. [4, с. 276]. Будацький лиман – водоймище з унікальним поєднанням кліматичних, грязьових і бальнеологічних ресурсів. Головним рекреаційним ресурсом лиману є лікувальна мулова грязь, найбільша товщина грязьового шару спостерігається поблизу селища Сергіївка [4, с. 278-279].

Лимани Шагани, Алібей, Бурнас, Сасик, Карачаус, Джантшейський, Хаджидер, Солоне також мають важливий комплекс лікувальних факторів: з лікувальною метою використовуються як мулові відкладення, так і вода та ропа водоймищ, що містять різні мікроелементи (йод, бром, бор) високої терапевтичної активності [4, с. 278].

Одеська область має і значні історико-культурні рекреаційні ресурси. Місто Одеса та його передмістя, а також інші райони Одеської області відомі туристичними брендами світового значення: Потьомкінські сходи, Французький бульвар, оперний театр, вулиця Дерibasівська, Одеські катакомби, комплекс відпочинку «Аркадія», Білгород-Дністровська та Ізмаїльська фортеці, Ольвія, Березань, острів Зміїний тощо. Крім того, як зазначається в літературі, вагомим стимулом для громадян Ізраїлю, США, Німеччини, Австралії та інших країн для відвідин Одеси та інших міст та селищ області є бажання вихідців цієї місцевості побачити свою історичну батьківщину [6].

Південь України – багатонаціональний край, тому можуть бути популярні тури по німецьких, гагаузьких, болгарських чи українських селах, приєднання до сільського зеленого туризму, тури рибальства на Тілігульському або Дніпро-Бугському лиманах, водний відпочинок вздовж Дністра чи Південного Бугу, полювання восени в плавнях Дунаю чи Дністра [6].

Також Одеський регіон має значні соціально-економічні рекреаційні ресурси. На території області розташовано понад 700 об'єктів рекреаційного призначення, до крупних центрів якого на Чорноморському побережжі області відносяться: м. Одеса, м. Іллічівськ, смт Затока і с. Курортне Білгород-Дністровського району, села Лебедівка, Лиман, Приморське Татарбунарського району, смт Чорноморське Комінтернівського району, села Санжейка, Грибівка і Кароліно-Бугаз Овідіопольського району, а також с. Приморське Кілійського району [7]. Лікувальний профіль курортів регіону – клімато-бальнео-грязьовий та лікування морем (таласотерапія).

Проте, функціональна й територіальна структура рекреаційно-туристського господарства м. Одеси та області, що склалася в 60-70 роках, залишається майже незмінною [8, с.105]. Найбільш освоєною частиною в м. Одесі є райони «Аркадія» й «Великий Фонтан», що надають більше двох третин усього обсягу туристичних і рекреаційних послуг. У той же час, у ряді районів Одеси («Дача Ковалевського», «Чорноморка», «Лузанівка») одержали розвиток лише форми пляжного відпочинку, а райони Малого й Середнього Фонтану використовуються лише як території епізодичного використання [8, с.106]. У Дунай-Дністерському межиріччі у селищі Затока функціонують два санаторії («Золоті піски» та «Затока»), що спеціалізуються на лікуванні системи кровообігу, нервової системи та органів дихання. В селище Сергіївка їх сім («Патрія», «Золота Нива», «Горизонт», «Вікторія», «Сергія Лазо»; дитячі – «Сперанца», «Сергіївка»), тут лікують серцево-судинну систему, опорно-рухової апарат, жіночі хвороби тощо [4, с.280].

Аналіз за 2011-2013 роки показав, що найбільша кількість працюючих санаторно-курортних закладів в Одеській області була у 2011 році (428 суб'єктів) та у 2013 році (432 суб'єкта). Розподіл в регіоні санаторно-курортних і оздоровчих закладів за видами у 2013 році був такий: 28 санаторіїв (з них 8 дитячих), 10 санаторіїв-профілакторіїв, 9 будинків та пансіонатів відпочинку, 385 баз та інших закладів відпочинку. Дані показників щодо функціонування санаторно-курортних і оздоровчих закладів в Одеській області в останні роки мають тенденцію до зниження. Так, у 2013 році у спеціалізованих засобах розміщування – юридичних особах розміщалося 202375 осіб, що на 9,97% (на 22416 осіб) менше, ніж у 2012 році, а у спеціалізованих засобах розміщування – фізичних особах – 70005 осіб, що на 5,31% (на 3930 осіб) менше, ніж у 2012 році. Із загальної кількості розміщених осіб у 2013 році найбільше їх було розміщено у санаторно-курортних і оздоровчих закладах – спеціалізованих засобах розміщування, розташованих на території м. Одеси, Білгород-Дністровської міської ради, Кілійського, Тарутинського та Овідіопольського районів. За 2013 рік кількість дітей у віці 0-17 років, які перебували у спеціалізованих засобах розміщування – юридичних особах в Одеській області, складала 60256 осіб, що на 4,71% (на 2979 осіб) менше, ніж у 2012 році, а у спеціалізованих засобах розміщування – фізичних особах – 13728 осіб, що на 6,07% (на 888 осіб) менше, ніж у 2012 році. За звітний період по містах та районах області було обслуговано 31609 осіб-іноземців у спеціалізованих засобах розміщування – юридичних особах, що на 10,61% (на 3753 осіб) менше, ніж у 2012 році, а у спеціалізованих засобах розміщування – фізичних особах – 23413 осіб-іноземців, що на 11,02% (на 2900 осіб) менше, ніж у 2012 році. Найбільша питома вага іноземців припала на громадян із країн СНД, а саме: громадян Молдови, Російської Федерації та Білорусі.

На сьогодні функціонування санаторно-курортних і оздоровчих закладів не можна назвати ефективним через низку причин, що роблять галузь неконкурентоспроможною, тому існує об'єктивна необхідність у зміні пріоритетів управління та приведення галузі до європейських стандартів. Основними причинами такого стану є: відсутність коштів на експлуатацію та реконструкцію санаторно-курортних закладів; відсутність розвиненої інфраструктури та сервісного обслуговування у цих закладах; низька платоспроможність населення, що обумовлює неможливість оплачувати відпочинок у санаторно-курортних закладах; зниження якості санаторно-курортних послуг; відсутність ефективної державної політики, як в сфері соціальної підтримки населення, так і в напрямі економічного та податкового сприяння діяльності закладів даного сектору; недостатня кількість кваліфікованих

спеціалістів у галузі маркетингу і менеджменту санаторно-курортних закладів тощо. Пошук напрямів вирішення цих проблем дозволить ефективно модернізувати та розвивати санаторно-курортну сферу регіону, створити в Одеській області ефективний та прибутковий СКК.

Література:

1. Шаблій О.І., Касянчук З.О. Нові підходи до категорії «рекреаційний потенціал» // Економічна та соціальна географія. – 1995. – Вип. 47. – С. 38-47.
2. Будзович Г.В. Науковий зміст і сутність поняття - рекреаційний потенціал // Екологічні науки. – 2013. - №2. – С. 130-133.
3. Ведмідь Н. Санаторно-курортний комплекс як системний об'єкт наукового пізнання // Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. – Випуск 36. Ч. 1. – Том 2. – С. 43-51.
4. Тодоров В. Лікувально-оздоровче господарство Дунай-Дністровського межиріччя // Вісник Львівського університету. – 2013. – Випуск 43. – Ч. 1. – С. 274–280.
5. Нефедова Н.Є., Яворська В.В. Чинники розвитку і ресурси сучасного туризму Одеського регіону // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – № 176. – С. 103-107.
6. Михайлюк О.Л., Стеценко С.В., Сухіна Л.В. Проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу Півдня України // Науковий вісник. – 2005. - №1 (13). – С. 169-179.
7. Офіційний сайт Управління культури і туризму, національностей та релігій Одеської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://culture.odessa.gov.ua/uvaga-konkurs2/turizm-rekreasya/>.
8. Бровкова К.В. Проблеми формування туристичного кластеру Одеського регіону // Сталий розвиток економіки. – 2010. – № 3. – С. 104-111.
9. Діяльність колективних засобів розміщування в Одеській області у 2012 році: Статист. бюлетень ГУ статистики в Одеській області ДКС України / Відповід. за випуск І.Г. Шевченко. – Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2013. – 91 с.
10. Статистичний щорічник Одеської області за 2013 рік: Статист. щорічник ГУ статистики в Одеській області ДКС України / За ред. Т.В. Копилової. – Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2014. – 502 с.
11. Діяльність колективних засобів розміщування в Одеській області у 2013 році: Статист. бюлетень ГУ статистики в Одеській області ДКС України / Відповід. за випуск І.Г. Шевченко. – Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2014. – 90 с.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО БАЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА ОСНОВІ ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧ КЛАСИФІКАЦІЇ АЛЬТЕРНАТИВ

Балог О.Г.

Старший викладач кафедри економіки та управління

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Одеса, Україна)

Управлінська діяльність за своєю суттю завжди передбачає наявність інтересів, бо це процес, що спрямований на пошук компромісів між об'єктивними можливостями та внутрішніми потребами суб'єкта. Процес управління будь-якою соціально-економічною системою є специфічною діяльністю, що передбачає вплив на складний багатокомпонентний об'єкт.

На нашу думку кожна регіональна система має велику кількість суб'єктів та гравців, які, з одного боку, є об'єктами впливу, а з іншого – безпосередніми учасниками, що здійснюють цей вплив.

Складна структура суб'єктів інституційного середовища регіону (або основні зацікавлені групи та сторони майбутнього соціально-економічного розвитку регіону) може бути представлена наступними групами: суб'єкти загальнодержавного рівня (представники органів законодавчої та виконавчої влади), суб'єкти регіонального рівня (органи місцевого самоврядування різних рівнів – місцевого, районного, селищного тощо), суб'єкти комерційного сектору (асоціації роботодавців, торговельні палати, асоціації робітників, бізнесових структур та ін.), суб'єкти неурядових організацій (профспілки, науковці, агенції розвитку, експерти з певних питань тощо), суб'єкти громадянського сектору (релігійні організації, територіальні